



Berit Aasen

HISTORIEN OM TRETORGET

En regional innovasjonsaktør

NOTAT
2005:109

Tittel: **Historien om tretorget**
En regional innovasjonsaktør

Forfatter: Berit Aasen

NIBR-notat: 2005:109

ISSN: 0801-1702
ISBN: 82-7071-534-4

Prosjektnummer: O-1999B
Prosjektnavn: VS2010 Innlandet

Oppdragsgiver: Norges forskningsråd, VS2010 Programmet

Prosjektleder: Tom Johnstad

Referat: Notatet gir en beskrivelse av utviklingen i Tretorget. Det er lokalisert i Kirkenær, og er en regional innovasjonsaktør for trenæringa i Glåmdalen og Hedmark. Notatet beskriver perioden 2000-2004, og hvilke prosesser og aktører som var involvert i dannelsen og utviklingen av Tretorget. Videre peker notatet på strukturelle problemer knyttet til manglende innovasjonsaktivitet i næringa, og at det regionale innovasjonssystemet mangler aktive lokale kunnskapsleverandører. Til slutt diskuteres viktige utfordringer for Tretorget.

Dato: Juni 2005

Antall sider: 27

Utgiver: Norsk institutt for by- og regionforskning
Sinsenveien 47 B, Postboks 44 Blindern
0313 OSLO

Vår hjemmeside: Telefon: 22 95 88 00
Telefaks: 22 22 37 02
E-post: nibr@nibr.no
<http://www.nibr.no>

Org. nr. NO 970205284 MVA

© NIBR 2005

Forord

Tretorget ble stiftet våren 2002 som selvstendig selskap, og med oppgave å være en regional innovasjonsaktør for trenæringa i Glåmdalen og Hedmark. Dette notatet presenterer historien om etableringen og utviklingen av Tretorget. Vi har fulgt perioden 2000-2004.

Notatet er skrevet av Berit Aasen. Notatet er sendt Tretorget, og vi takker for utførlige kommentarer og rettelser.

Prosjektet ble gjennomført fra sommeren 2002 til sommeren 2004. Vi takker styret og de ansatte på Tretorget for muligheten vi fikk til å følge styremøter over neste to år. Vi takker også alle de som vi snakket med om etableringen av Tretorget, og den tid dere gav for å fortelle deres del av historien.

Arbeidet med notatet er finansiert av hovedprosjektet *VS2010 Innlandet*. Se nærmere informasjon om dette på <http://www.observo.net/vs2010/>.

Oslo, juni 2005

Ove Langeland
Forskningsjef

Innhold

Forord	1
Sammendrag	3
1 Introduksjon og bakgrunn	5
1.1 Trenæringa i Glåmdalen.....	6
1.2 Tretorget i dag	6
1.3 Innovasjonsaktører i et regionalt innovasjonssystem	7
2 Hvordan ble Tretorget til?	9
2.1 Gla i Glåmdalen: Omstillingsprogram	10
2.2 Startfasen 2000-2001: Lokale nettverk og muligheter, aktører utenfra, og regionalt og lokalt entreprenørskap	10
2.3 Konsolideringsfase i 2002.....	14
2.4 2003 - første regulære året for TT, 2004 videre konsolidering	14
3 Tresektorens utfordringer og kunnskapssystemer	17
Referanser	22
Vedlegg 1 Tretorget sine ulike aktiviteter i dag	23
Vedlegg 2 Styresammensetting i Tretorget	25
Vedlegg 3 INTERREG IIIA Ved Tregrensen.....	26
Vedlegg 4 Skog- og trefylket Hedmark - strategi for en aktiv og bærekraftig bruk av skogressursene.....	27

Sammendrag

Berit Aasen

Historien om Tretorget – En regional utviklingsaktør

NIBR-notat: 2005:109

Dette notat gir en beskrivelse av etableringen, organisering, oppgaver og strategi i Tretorget (TT) fra etableringen i 2000 og til utgangen av 2004, og er utarbeidet som del av hovedprosjektet VS2010 Innlandet. Det som har kjennetegnet trenæringa de siste tiårene har vært et sterkt fokus på rasjonalisering og kostnadskutt, og en mangel på nye nettverk som er innovasjonsrettet.

Initiativ for regional nyskaping og næringsutvikling innenfor trenæringa sto sentralt i mange forsøk i Glåmdalen de siste 10-20 årene. Tre forhold bidro aktivt til etableringen av Tretorget som en regional innovasjonsaktør ovenfor treindustrien:

- Omstillingsprogrammet Glad I Glåmdalen, som bidro ikke bare med finansiell støtte, men også med råd og veiledning og opplæring i prosjektarbeid og strategisk tenkning.
- Lokale muligheter og nettverk. Trelastskolen på Kirkenær ble nedlagt sommeren 2000, og lokalene ble ledig. Lokale næringsinteresser, kommune og sparebank som hadde vært eiere av bygget, gikk sammen i et AS, Glåmdal Tresenter Eiendom, for å fortsette som eiere av bygget, med tanke på utleie for trerelatert aktivitet og kompetansetilbud.
- Samtidig var Kirkenær tyngdepunktet i treindustrien i Glåmdalen. Det var utbredt kjennskap og sterke nettverk mellom personer knyttet til treindustri og næringsutvikling i Glåmdalen, og også en sterk lokal tilhørighet.
- Det kom aktører utenfra som hadde behov for lokaler og som var med på å utløse prosjektplaner og midler. Dette har i både i samtid og ettertid vært et noe uavklart punkt i utviklingen av Tretorget. Selv om aktører utenfra bidro til utformingen av oppstartsfasen, var initiativtagere og styret i Tretorget hele tiden opptatt av å bistå hele næringen. Tretorget hadde god oppslutning både fra omstillingsprogram, fylkekommune og virkemiddelapparatet. Mange hadde ventet på et tiltak som Tretorget lenge.

Tretorget er i dag organisert som et AS, eid av flere av de viktigste trebearbeidende bedriftene i Glåmdalen, samt andre lokale næringsaktører, kommunen og Grue Sparebank. Tretorget har som mål over en 5-årsperiode å bidra til kommersiell utvikling av minst 40 forretningsideer og etablering av 15 virksomheter, hvorav minst 1/3 har potensial i seg til å sysselsette mer enn 10 personer.

Det var hele tiden en spenning i Tretorget mellom å fokusere på nye produkter og knoppskyting og det å betjene eksisterende industri. Mye av Tretorget's aktivitet i begynnelsen var rettet mot nettopp nye produktideer og knoppskyting. Samtidig har

Tretorget hele tiden vært opptatt av at styret skulle ha en sterk representasjon fra foretakene i treindustrien i regionen, og at målet skulle være å utvikle seg til å bli en fellesgodeprodusent for næringa.

Tretorget står overfor store utfordringer med å utvikle både innovasjonssystemet og innovasjonsaktiviteten i et regionalt næringsmiljø som skårer lavt på mange av de faktorene som kjennetegner velfungerende klynger; både mht. vekstambisjoner, FoU- og innovasjonsaktivitet, kompetanseheving, samhandling og mobilitet. Regionen mangler også egne utdannings- og FoU-institusjoner, og har et lite utviklet underleverandørsystem.

Med dette som utgangspunktet kan det imidlertid også hevdes at Tretorget så langt har maktet å utrette mye, og at her ligger mye av Tretorgetts berettigelse og oppmerksomhet fra regionale myndigheter og andre.

Det er imidlertid viktig at Tretorget har påtatt seg mange roller, og må være seg bevisst mulige rollekonflikter, som både virkemiddelapparatets forlengede arm, bedriftenes felles arena, konsulent, fellesgodeprodusent, næringspolitisk talerør, regionpolitisk talerør osv.

Den største utfordringen fremover bør være å komme i bedre inngrep med trebedriftene i regionen for i større grad å kunne bistå bedriftene i arbeidet med å bedre nyskapingen og samhandlingen. At man ikke har lykkes like bra med bedriftsforankringen skyldes både behovet for i en periode å rette fokus mot virkemiddelapparat og finansieringen, men noe av ansvaret ligger også på bedriftene.

Det ligger også et betydelig potensial i å utnytte de muligheter og ressurser som ligger i Tretorgetts styresammensetting. Styret har det siste året vært sammensatt med medlemmer og observatører fra både industrien (de tre største trebedriftene i regionen), og virkemiddelapparatet (Innovasjon Norge, SIVA, Hedmark fylkeskommune og fylkesskogsjefen i Hedmark).

1 Introduksjon og bakgrunn

Tretorget (TT) er en regional innovasjonsaktør, som har som formål å være en fellesgodeprodusent for den trebaserte næringa i Glåmdalen, Hedmark, og Innlandet. Fra sommeren 2002 og fram til begynnelsen av 2004 fulgte prosjektet VS2010 Innlandet¹ utviklingen av Tretorget ved å delta på styremøtene som observatør.

Da vi startet opp VS2010 Innlandet i 2002 var Tretorget allerede på veg til å bli formelt etablert. Undertegnede (sammen med Morten Ørbeck, ØF) har sittet inne på styremøter i perioden fra VS 2010 startet opp og fram til våren 2004. Fra høsten 2004 har Svein Frydenlund (ØF) overtatt ansvaret for delprosjektet. I tillegg bygger dette notatet på samtaler med en rekke av personene som var involvert i forhistorien til TT og i den tidlige perioden, samt flere av TTs styremedlemmer. Vi har også gått gjennom det som finnes av dokumentasjon om historien i TTs arkiver.

Parallelt med at vi fulgte utviklingen av Tretorget ble det gjennomført en klyngeanalyse² av trenæringa i Glåmdalen³, som et forprosjekt under SNDs ARENA-program på oppdrag for SND. Klyngeanalysen ble gjennomført av BI i samarbeid med VS2010 Innlandet ved ØF (Vikesland, Dirdal og Ørbeck 2003). Dette la grunnlaget for en søknad om et hovedprosjekt under ARENA-programmet, Trepiloten, som startet opp i oktober 2003.

Dette notat vil gi en beskrivelse av etableringen, organisering, oppgaver og strategi i Tretorget (TT) fra etableringen i 2000 og til utgangen av 2004. Det som har kjennetegnet trenæringa de siste tiårene har vært et sterkt fokus på rasjonalisering og kostnadskutt, og en mangel på nye nettverk som er innovasjonsrettet. Det har ikke manglet på foreninger, og møteplasser for denne industrien; men de finnes nesten utelukkende innenfor eksisterende bransjespesifikke nettverk, og de ser i liten grad ut til å ha hatt innovasjon og nyskaping på programmet. På denne bakgrunnen mente vi at det ville være nyttig å

¹ VS2010 Innlandet <http://www.observo.net/vs2010/> er en av 10 moduler under det nasjonale FoU-programmet Verdiskaping 2010 (VS2010). Mens mange av de andre modulene under VS2010 er fortsettelse av forskerkonsortium fra det tidligere bedrifts- og innovasjonsrettede programmet BU2000, er VS2010 Innlandet en ny modul. VS 2010 er et samarbeid mellom NIBR, Østlandsforskning (ØF) og Høgskolen på Rena (ØSIR), med NIBR som prosjektleder. Målet med Innlandsmodulen er å være forskerstøtte i innovasjons- og nyskappings-arbeid i utvalgte sektorer som er viktige for Innlandet, og å forske på disse aktivitetene.

² VS2010 har i de første to årene konsentrert seg om fem næringsklynger i Innlandet: Treklynge i Glåmdalen, næringsmiddelsindustrien og småskala matproduksjon, lettmetallklynge på Raufoss-Toten, reiselivet i Valdres og Innlandet, og Bluelight – informasjonssikkerhetsnettverket. I tillegg har Høgskolen i Hedmark (ØSIR) arbeidet med Elverumskolen, om partsamarbeid for å få redusert sykefravær.

³ Glåmdalsregionen består av de 7 kommunene Nord-Odal, Sør-Odal, Kongsvinger, Eidskog, Grue, Åsnes og Våler med 54.000 eller 1,2% av landets innbyggere. Regionen står alene for 13 prosent av landets tømmeravvirkning og 7 prosent av landets tremekaniske industri (1.100 arbeidsplasser).

dokumentere hvordan Tretorget ble til, og hvordan private og offentlige krefter samarbeidet om dette.

1.1 Trenæringa i Glåmdalen

Glåmdalen utgjør et av tyngepunktene i trenæringa i Innlandet og treindustrien er fortsatt en viktig basisnæring i Glåmdalen. Glåmdalsregionen består av de 7 kommunene Nord-Odal, Sør-Odal, Kongsvinger, Eidskog, Grue, Åsnes og Våler med 54.000 eller 1,2% av landets innbyggere. Regionen står alene for 13 prosent av landets tømmeravvirkning og 7 prosent av landets tremekaniske industri (1.100 arbeidsplasser).

Treindustrien i Glåmdalen har imidlertid hatt en svakere utvikling enn i landet for øvrig gjennom 1990-tallet målt ved sysselsetting. Denne utviklingen indikerer at den tremekaniske industrien i Glåmdalen ikke har oppvist spesielle klyngeegenskaper eller har maktet å etablere ny virksomhet til erstatning for de som naturlig blir borte gjennom stadig effektivisering innen de tradisjonelle produksjonslinjene (Ørbeck 2004, Vikesland et.al. 2003). En hovedutfordring er derfor å utvikle nye former og arenaer, for innovasjoner, nyskaping og knoppskyting.

1.2 Tretorget i dag

Tretorget (TT) er en type organisasjon som man i den norske innovasjonslitteraturen kaller ”andre innovasjonsaktører”. Det er verken en næringshage eller en kunnskapspark, men en koblingsagent, en vert, og en kommunikasjonsagent. TT skal være en innovasjonsaktør som bidrar til nyskaping ved å bringe partnere sammen, og øke kunnskapen og interessen for innovasjon og nye produkter. TT kan bare oppnå dette ved å arbeide tett sammen med bedrifter i trenæringa.

Tretorget er i dag organisert som et AS, eid av flere av de viktigste trebearbeidende bedriftene i Glåmdalen, samt andre lokale næringsaktører, kommunen og Grue Sparebank. TT har som mål over en 5-årsperiode å bidra til kommersiell utvikling av minst 40 forretningsideer og etablering av 15 virksomheter, hvorav minst 1/3 har potensial i seg til å sysselsette mer enn 10 personer. Mens vekten tidligere var lagt på nye produkter, nyetableringer og sysselsetting, har TT konsentrert seg mer om å være en bidragsyter i forhold til eksisterende næringsliv det siste året.

TT har ved utgangen av 2003 skapt 9 arbeidsplasser. Det har i dag to direkte ansatte, daglig leder og sekretær, og to andre ansatt på prosjektmidler, en på ARENA-satsingen: Trepiloten, og en på prosjektet Trekrutt som er rettet mot å øke interessen for tre i skolen. De andre arbeidsplassene er på små nyetableringer som i hovedsak er skapt ved at fagpersoner på eksisterende trebedrifter har etablert seg.

Det var hele tiden en spenning i Tretorget mellom å fokusere på nye produkter og knoppskyting og det å betjene eksisterende industri. Mye av Tretorgetts aktivitet i begynnelsen var rettet mot nettopp nye produktideer og knoppskyting. Samtidig har Tretorget hele tiden vært opptatt av at styret skulle ha en sterk representasjon fra foretakene i treindustrien i regionen, og at målet skulle være å utvikle seg til å bli en fellesgodeprodusent for næringa.

Likevel har det tatt tid for TT å tydeliggjøre sin rolle mot det etablerte næringslivet. Det har også vært manglende evne fra bedriftenes side til å tydeliggjøre hva de ønsker av TT. Det mangler en drivkraft, en sentral aktør, eller et ”prosjekt” som næringen kan samle seg

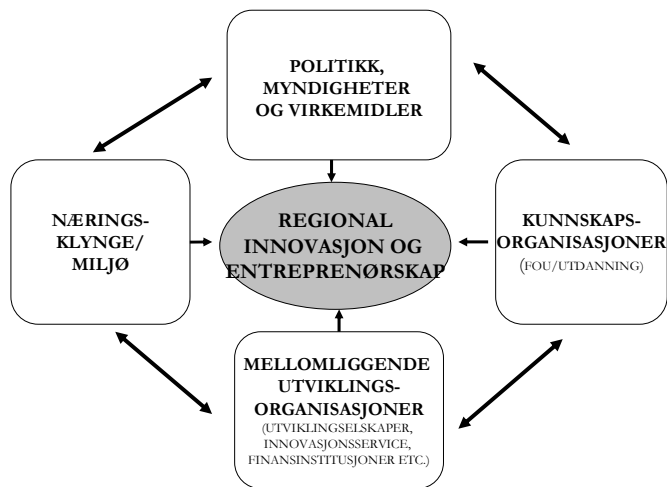
rundt. Mot slutten av 2004 var dette i ferd med å snu seg, med nye initiativ som er tatt, bl.a. i Innlandet 2010 (se senere) og arbeidet med ”disponering” av midler fra den differensierte arbeidsgiveravgiften. Ikke minst det siste førte til, i følge daglig ledelse i Tretorget, til at de framstod som viktige og samlende for næringen og dens nyskappingsbehov.

1.3 Innovasjonsaktører i et regionalt innovasjonssystem

VS 2010 programmet har en del felles fokus med den nye helhetlige innovasjonspolitikken (HIP), hvor de bærende ideene er:

- Det må skje en samordning av virkemidler, og transaksjonskostnadene ved bruk av disse må senkes.
- Denne samordningen må både skje sentralt (bl.a. sammenslåingen av flere institusjoner i Innovasjon Norge), men også lokalt/regionalt hvor man er nærmere brukerne av tjenestene fra virkemiddelapparatet.
- Man skal utvikle regionale innovasjonssystemer, hvor industrielle klustere er viktige aktører. Industrielle klustere er kjernen i de regionale innovasjonssystemene, men det er viktig å styrke båndene og interaksjonen mellom industrielle klustere og kunnskapssystemer og leverandører, både universitet og høyskoler og forskningsparker.
- Man har sett store ulikheter mellom industrielle klynger, og deres innovasjonsevne og nyskapning. Den generelle erfaringen er at det offentlige ikke kan skape slike klynger eller innovative regionale nettverk av bedrifter. De vokser fram som et resultat av en lang historisk utvikling, under spesielle sosiale og økonomiske forhold, kjennetegnet av sosialt entreprenørskap, stor grad av samhandling og kommunikasjon og utveksling av ideer og kunnskap (Malmberg 2001).
- Men myndigheten kan legge forholdene til rette for utviklingen av slike klynger, ved å bedre rammevilkår, og investere i FoU og kunnskapsnettverk. De kan være med på å styrke regional og nasjonal innovasjonssystemer.
- Et innovasjonssystem består av et industrielt system og de institusjonelle omgivelsene for kunnskap og læring (Lundvall 1992). Læring og innovasjon skjer både i formelle og uformelle nettverk. Både relasjoner til FoU-institusjoner, underleverandører og bredere samhandling om kunnskapsspredning og nyskapning i et regionalt sosialt og institusjonelt miljø inngår i slike nettverk (Onsager og Aasen 2003).
- Et slikt innovasjonssystem integreres via fire hovedgrupper av aktører. Triplex Helix modellen som har vært brukt i diskusjonen om regional innovasjonssystemer dreier seg om å styrke samarbeidet mellom forsknings og utviklingsinstitusjoner, offentlige virkemiddelapparatet og industrien. En videre utvikling av denne modellen til en fire-Helix (4 aktørs) modell, innfører en fjerde gruppe aktører: mellomliggende utviklingsorganisasjoner.

Figur 1.1 Hovedaktørgrupper i et regionalt innovasjonssystem



Hentet fra Onsager og Aasen 2003:4.

Dette er en modell for å forstå relasjonene i et regionalt innovasjonssystem. Det er ikke nødvendigvis slik at alle aktørene har de samme regionale dimensjonene. Kunnskapsorganisasjonene har ofte andre regionale dimensjoner enn bedrifter og myndigheter. Som vi skal se senere er et av problemene for det regionale innovasjonssystemet for trenæringa i Innlandet mangelen på nære kunnskapsorganisasjoner i regionen. Mange av kunnskapsorganisasjonene rettet mot tresektoren er nasjonale. Dessuten trenger trenæringa i Innlandet kanskje like mye kunnskap og ideer fra kunnskapsorganisasjoner i randsonen eller utenfor trenæringa.

Et problem med den nye innovasjonspolitikken er at myndighetene i mindre grad kan yte direkte bedriftsrettet støtte, men istedenfor finansierer nettverksaktiviteter og fellesgoder som kommer hele bransjer, klynger eller næringer til gode. Ofte mangler gode finansieringsmuligheter i form av risiko kapital, for bedriftsrettede tiltak.

Antall nettverk øker, og i takt med det møteaktivitet, samordning, informasjonsutveksling og kunnskapsformidling. Testen er likevel om dette fører til mer nyskapning i næringslivet, at det skapes flere arbeidsplasser, og mer konkurransekraftige bedrifter. Nettverkene suksess er altså avhengig av hva som skjer med bedriftene, både må nettverkene arbeid oppfattes som relevant for bedriftene, og arbeidet må ta former som øker muligheten og sjansene for at bedriftene inngår i forpliktende samarbeid om nyskapning. Dette skal vi se er også en utfordring for TT.

2 Hvordan ble Tretorget til?

Vi er interessert i både de nettverk og personer som har drevet ideen framover, hvilke midler som har vært stilt til rådighet, og hvilke politiske prosesser som TT har vært en del av. Vi har lagt vekt på å forstå TT som en regional innovasjonsaktør, og har derfor lagt vekt på denne siden i beskrivelsen. Det betyr at vi har sett etter hvordan regionale innovasjonsaspekter går igjen i historien fra den første (historiske) problemforståelsen, til hvordan midler stilt til rådighet og mål og visjoner som blir utviklet. Aktører både innenfra de regionale nettverkene og utenfra ”stedet” eller ”regionen” har bidratt, og statlige midler til regionale omstillingsprogram har gitt en viktig ramme og insentiver for samarbeidet.

Det er flere veger inn til historien om Tretorget, det betyr også at det sannsynligvis er mange historier om hvordan TT ble til, og hvem som var viktig på de ulike tidspunktene for å få realisert en slik ide. Dette er naturlig fordi ulike personer har sett ulike deler av prosessen. Vi har basert oss på intervjuer med mange som har vært med på prosessen, men slett ikke alle. Det betyr også at det er synspunkter og hendelser jeg ikke har fanget opp. I tillegg har jeg lest gjennom all tilgjengelig dokumentasjon fra den tida TT ble til. Dette er imidlertid ganske ufullstendig dokumentasjon. Det er også trolig at mange viktige beslutninger faktisk ble tatt i periodene mellom styremøtene.

Vi er derfor opptatt av at dette ikke er den ”endelige” eller ”den ene” historien om TT. Dette er et forsøk på å skrive historien ut fra et aktørperspektiv. Hvem var viktige personer og organisasjoner som bidro til stiftelsen av TT? Hvem representerte de, og hvilke ressurser, kompetanse og kapital og ikke minst hvilke nettverk hadde de tilgang til? Hvilke allianser ble inngått og hvem kunne de stole på? Vi har skrevet historien ut ifra behovet for å fortelle en spesiell historie, nemlig hvordan TT framstår som et resultat av – og fortsatt er - en del av et regional entreprenørskap, og en regional utviklingskoalisjon, innefor en bransje med vanskelig vilkår for innovasjon og nyskaping.

Vi vil legge vekt på fire faktor i historien til TT:

- Offentlige midler til omstilling og nyskaping
- Entreprenørskap regionalt og lokalt
- Nye aktører utenfra
- Spenningsforholdet mellom målet om å skape nye arbeidsplasser (innenfor eksisterende industri/næring), versus investering i mer innovativt miljø for sysselsetting på lang sikt

2.1 Gla i Glåmdalen: Omstillingsprogram

Tanken om at noe måtte gjøres for å styrke treindustriens konkurransekraft i Glåmdalen var ikke ny. Viktige regionale private og offentlige aktører var klar over at treindustrien hadde gjennomgått en rasjonalisering og sentralisering, som hadde medført nedskjæring av antall arbeidsplasser for å møte konkurransen i markedet. Konkurransen fra Øst-Europa hadde tiltatt, og industrien sleit med lønnsomhet og hadde problemer med å utvide aktiviteten. Det var lite nyskaping, og mangel på nyetableringer.

Ideer, planer og tiltak for et nyskapingssenter for trenæringa i Glåmdalen går i følge informantene tilbake til slutten av 1980-tallet. Det har ikke vært tid og muligheter for meg å gå inn på denne historien, så fortellingen her går bare tilbake til 2000.

Regionale aktører tok initiativ til at Glåmdalen fikk omstillingsstatus i 1997. En studie fra SINTEF (1997) dokumenterte den svake næringsutviklingen i regionen, og la ikke minst vekt på nedgang i antall sysselsatte innenfor trebearbeidende industri. I desember 1997 ble Handlingsplan for Glåmdalsregionen lagt fram.

I 1997 fikk Glåmdalen omstillingsstatus, og programmet ble operativt fra 1998 (Jakobsen et. al. 2001). I alt er det bevilget 61 mill. kr til omstillingsprogrammet, hvorav halvparten var statlige midler, resten kom fra regionale og lokale aktører. Kravene for at en region skulle få omstillingsstatus var at det hadde vært en nedgang på 10 % i sysselsettingen over en begrenset periode. Det var ikke tilfelle i Glåmdalen. Argumentet som ble brukt var at det hadde vært en betydelig nedgang i sysselsettingen i trenæringa, fra 2100 til 1302 arbeidsplasser, fra 1986 til 1995. Å bidra til å styrke treindustrien sto sentralt i omstillingsprogrammet. Som vi skal se var det ikke noe entydig svar på situasjonen før 1997.

Omstillingsprogrammet Gla i Glåmdalen, bidro ikke bare med finansiell støtte til opprettelsen og driften av Tretorget, men også med råd og veiledning og opplæring i prosjektarbeid og strategisk tenkning.

2.2 Startfasen 2000-2001

Lokale nettverk og muligheter

I forbindelse med arbeidet i omstillingsprogrammet, men også tidligere, ble det arbeidet med flere utredninger og ideer om et kompetanse- eller nyskapingssenter og program for treindustrien. Men det var hele tiden et problem å få industrien som medspiller og deltager i planene. Derfor ble også flere av disse ideene lagt bort etter hvert. På slutten av 1990-tallet var det klart at det ville bli etablert en eller annen form for senter eller tiltak rettet mot en regional nyskaping og utvikling av treindustrien i Glåmdalen. Den konkrete utformingen ble påvirket av aktører og hendinger både lokalt, men også av aktører utenfra. Selv om aktører utenfra var med på å forme noen av aktivitetene i startfasen betyr ikke dette at de var avgjørende i at Tretorget ble etablert. Det hadde nok skjedd uansett, tiden var (over)moden for et slikt initiativ.

Sommeren 2000 ble den videregående skolen med trebearbeidende linje, trelastskolen, på Kirkenær i Grue kommune nedlagt på kort varsel. Antall ungdom som søkte skolen hadde stadig gått nedover, og fylket besluttet å nedlegge skolen (trelinja). Styreleder på den tida – sommeren 2000 – var varaordfører i Grue, Åse Lilleåsen. Skolen hadde blitt grunnlagt 20 år tidligere, som et resultat av samarbeid mellom fylket og lokale næringsinteresser. Bedrifter innenfor treindustrien hadde gått sammen med kommune, sparebank og stiftet et

andelslag, Trelastskolens Industribygg AL, som finansierte bygget hvor skolen holdt til, mens fylkeskommunen var ansvarlig for drift av skolen og alt inventar.

Etter at skolen ble nedlagt gikk partene i andelslaget inn og kjøpte bygget med garantier fra Grue Sparebank, og opprettet Glåmdal Tresenteret Eiendom (GTE) AS. Det ble opprettet et overgangsstyre for den nye innovasjonsaktiviteten – som arbeidet videre med ideen om et nyskapingssenter, og med en finansieringsmodell for et slikt senter. Dette er flere av de samme eierne som siden har gått inn som eier i Tretorget, men også nye eiere har kommet til. I dag leier Tretorget bygget og står ansvarlig for driften.

Var lokaliseringen til Kirkenær og Grue kommune tilfeldig? Nedleggingen av skolen, og tilgangen til et moderne bygg var viktig for lokaliseringen av Tretorget til Kirkenær. Men lokaliseringen skyldtes også aktivt lokalt engasjement. Kirkenær har den største treindustrielle produksjonen i regionen, med tett lokalisering av en rekke trebearbeidende bedrifter. Lokal ildsjeler var aktive i å knytte kontakter mellom ideene om et tresenter og kommune og sparebank.

Samtidig var det helt fra starten viktig for ildsjelene bak Tretorget at dette nye initiativet som skulle bli til Tretorget, skulle forholde seg til hele regionen, og ikke bare til det lokale stedet Kirkenær i Grue. Det var utbredt kjennskap og sterke nettverk mellom personer knyttet til treindustri og næringsutvikling i Glåmdalen, og det er også en sterk lokal tilhørighet.

Aktører utenfra

I juli 2000 ble Tremula AS stiftet av tre gründere, med Johan Naustvik som sentral pådriver. Ideen til bedriften startet noen år tidligere rundt ideen om videreforedling av treet i spesialdesignet og skreddersydd emballasje, herunder treull i forskjellige kvaliteter og for ulike bruksområder. Også dette initiativet mottok offentlig støtte, denne gangen fra Norges Forskningsråd, *Forskningsprogrammet for Tre og trebasert utvikling: Komplette treemballasje, økt bruk av lauvtrevirke*. Gründerne samarbeidet i 1999-2000 også med Teknologisk Institutt (TI) og Norsk Treteknisk Forskningsinstitutt (NTI) som begge ga tilbakemelding om stort nyskapingspotensiale.

Ingen av de tre gründerne var fra Glåmdalen, men det var dit de etter hvert gikk for å sikre seg et produksjonsanlegg. Konsulenten i TI hadde tidligere vært næringssjef i Kongsvinger kommune (Brandval), og det ble ordnet med møter mellom Tremula og Gla i Glåmdalen (GG). Dette skjedde i april 2000, mens Tremula fortsatt var på idestadiet. Både daglig leder i GG og næringssjefen i Kongsvinger tok aktiv del i møter om Tremula i denne perioden.

Den positive responsen fra GG bidro til at gründerne gikk inn og stiftet Tremula AS i juli 2000. Da var treullbedriften på Brandval til salgs. En av de tre gründerne kjente eieren som bodde i Røros. Og Tremula arbeidet nå videre med forretningsideen. Et forprosjekt ble finansiert av GG med 50 %, og Charlotte Holmen som da arbeidet i Melskog Konsulenter ble hyrt inn som prosjektleder. Charlotte Holmen ble siden den først daglige lederen av Tretorget. Det ble raskt klart at Brandval Sag ikke var en aktuell lokalisering, og Tremula eierne begynte å se seg om etter andre lokaler.

Lokale muligheter: Etablerte nettverk og lokaler

I september /oktober 2000 gikk Asbjørn Holmen⁴, som da var daglig leder på Kirkenær Bruk, inn på eiersida i Tremula, og ble likestilt eier med de tre gründerne. Samtidig fikk

⁴ Asbjørn Holmen var senere med og stiftet TT, og satt i styret i perioden fram til 2003. I dag er han leder av Grue Næringshage.

Tremula tilslag på kjøp av bygget til trelastskolen. Både den lokale sparebanken og kommunen ved ordfører og næringssjef var inne i drøftingene rundt dette, og støttet opp om det nye prosjektet.

Her er det viktig å understreke at Tremula både omfattet en ide om en produksjonsbedrift som skulle øke verdien av trevirket, og en parallell ide om å være et nyskappings- og innovasjonsaktør for nye produktideer på tresida. Ideen var å være en partner i hele nyskappingsprosessen fra ide til produkt, blant annet var det en ide å lage et maskineringsverksted som kunne bidra til prototyp utvikling. Nyskappingssida ved Tremula var teknisk og prototyp orientert, og manglet på mange måter som vi skal se videre nødvendig oppmerksomhet mot marked og kunder.

Prosjektet Tremula var nå for alvor gått over fra idestadiet til å begynne å opptre som en utviklings- og produksjonsbedrift. Det nye stadiet synliggjorde raskt at konseptet for Tremula var komplekst og mangesidig, og de neste månedene ble en avklaringsfase. Det ble besluttet å dele aktivitetene i Tremula inn i to hovedaktiviteter:

- Aktiviteter rettet mot innovasjon og nyskaping ble organisert inn i en egen del, med egen eierstruktur. Denne delen er siden flyttet fra Kirkenær.
- Tremula som produksjons og produktutvikler ble den andre delen, med egen eierstruktur.

Det ble også klart at Tremula sa fra seg rettighetene til kjøp av bygget og gikk inn som leietager i stedet for.

Lokalt entreprenørskap

Prosjekt Tre, Nyskaping, Design ble etablert i juli 2000, og fikk støtte fra Gla i Glåmdalen som et forprosjekt for etablering av en form for et nyskapingssenter for treindustrien. Charlotte Holmen arbeidet som prosjektleder på dette prosjektet. Dette forprosjektet varte fra februar 2001 - januar 2002. Prosjektet ble lokalisert til eiendoms-selskapet Glåmdal Tresenter Eiendom (GTE) på Kirkenær.

I mars 2001 blir det anbefalt på et styremøte i GTE å stifte Tretorget som et datterselskap. Dette skjer i april 2001 med en egenkapital på 100.000 kr fra eiendomsselskapet GTE. (For styresammensetting av Tretorget og treprosjektene, se Annex 2.) Tretorget var på denne tiden et datterselskap under eiendomsselskapet Glåmdalen Tresenter Eiendom (GTE), og var på det tidspunkt et "sovende selskap", hvor GTEs styre også var styre for Tretorget. Det styret som var operativt i forhold til de nye planene om et nyskapingssenter for treindustrien var prosjektstyret i *Prosjekt Tre, Nyskaping, Design*, og hvor Gunnar Gundersen var styreleder.

Referater fra styremøter våren 2001 viser at alle hadde stor tro på prosjektet, men at man var usikker på hvordan man skulle "få det ned på bakken" og utvikle realistiske og relevante planer for aktiviteten. Allerede på dette tidspunkt avtegner det seg spenninger og dilemmaer mellom å tenke "stort og nyskappende", og å være varsom og sikre seg finansiering og økonomisk armslag før man setter i gang med aktiviteter. Daglig leder av GG, Åse Kaurin, ivret for å starte et fagmiljø for tredesign, med midler fra Interreg-programmet og med samarbeid med Karlstad Universitet/Sunne i Sverige og med Mittkeli i Finland. Det var også planer om å starte et samarbeid med Norsk Bio Inkubator ved Forskningsparken på Ås (Håvard Hynne) via programmet FORNY. Samtidig viser styremøtereferatene at man også orienterte seg om mulige offentlige støtteordninger, men

SND som kunne støtte enkeltbedrifter, SIVA til infrastruktur, og venture kapital fra Sikon Øst og Såkorn Invest.

Mange av disse ideene ble ikke fulgt opp, men det er verdt å merke seg at allerede i mars 2001 ble det sendt søknad til SIVA om midler til å starte opp en inkubator. På det tidspunkt hadde SIVA ikke midler igjen til inkubator, slik at søknadene ikke ble realitetsbehandlet. I oktober 2001 tar styret fram planene om inkubator opp igjen til diskusjon. Men først to år senere, våren 2003 blir altså denne ideen virkeliggjort hvor TT er en partner inn mot Hedmark trippel inkubator⁵.

I mai 2001 sender *Prosjekt Tre, Nyskaping og Design* en søknad til Hedmark Fylkeskommune (HFK) om 500.000 kr til oppstart-støtte. Dette blir viktige midler for TT. Det er interessant å se at man allerede på dette møtet i mai diskuterer problemene med at leieinntektene for TT ikke dekker utgiftene de har med å leie bygget. Dette blir en gjenganger på mange styremøter og har tatt mye oppmerksomhet, og kanskje også nødvendig oppmerksomhet vekk fra mer innovasjonsrettet arbeid og diskusjoner i styret.

En blick på *Prosjekt Tre, Nyskaping og Designs* finansiering for 2001 kan si oss litt om det regionale (og lokale) samarbeidet om å få etablert dette nyskapingssenteret:

Gla i Glåmdalen	300 000 kr
Hedmark Fylkeskommune	500 000 kr
Grue kommune	50 000 kr
Solørfondet	70 000 kr
<u>Totalt tilsagn</u>	<u>920 000 kr</u>

I november 2001 diskuterer prosjektstyret invitasjon til utvidet aksjetegning i Tretorget, og i januar 2002 etableres Tretorget formelt som et frittstående AS med en egenkapital på nær 1 mill. kr. Den første ordinære generalforsamlingen avholdes i juni 2002.

Charlotte Holmen gikk over fra å være ansatt på *Prosjekt Tre, Nyskaping og Design*, til stillingen som daglig leder i Tretorget fra februar 2002. Samtidig starter Tretorget opp undersøkelser om etablering av et maskineringscenter. Dett blir skrinlagt mange måneder senere, sommeren 2003, bl.a. etter at intervjuundersøkelsen som ble gjennomført i forbindelse med næringsanalysen Trepiloten, viste at dette ikke var prioritert blant bedriftene.

Etter opprettelsen av Tretorget blir innovasjons- og produktutviklingsaktiviteten i Tremula etter hvert flyttet ut fra Kirkenær og tilbake til Oslo, i 2003. Forskeren ved TI som har bistått Tremula har sagt opp sin stilling i TI, og går inn i utviklingsdelen av Tremula (Pioner-utviklingsprosjektet) etter en periode med karantene. Tremulas produksjonsaktivitet fortsetter i TTs lokaler, men er fortsatt i en etableringssituasjon, med usikker framtid.

Det er også en rekke andre mindre bedrifter, en- og to-mannsbedrifter, og knoppskyting/utprøving av ideer fra ansatte i trenæringa i området som er innom TT. Til nå har de forblitt små, og produsert små serier/forsøksproduksjon. Etableringen av inkubator ved TT kan bidra til at dette arbeidet blir mer strukturert.

⁵ De andre to partnerne i trippelinkubatoren er Kunnskapsparkene i Kongsvinger og på Hamar.

2.3 Konsolideringsfase i 2002

Våren 2002 skjer det en konsolidering av TT. Entreprenørskap i Tre, som var et tiltak for å øke interessen for tre blant ungdom og for å ta arbeid innenfor treindustrien, blir flyttet til Tretorget. Denne aktiviteten har i dag navnet Trekrutt, og finansieres av Hedmark Fylkeskommune, Gla i Glåmdal, Innovasjon Norge Treprogrammet og bransjen.

Konsolideringen fortsetter utover høsten 2002. Det ansettes en sekretær i juli, og det blir skifte av daglig leder i desember 2002. Da tar Ola Rostad over som daglig leder. Han satt i styringsgruppa for *Prosjekt Tre, Nyskaping, Design* i en tidlig fase, og har omfattende kjennskap og erfaring fra skog og treindustrien i området. Selv om det er en konsolideringsfase, er dette også en omstillingsfase, hvor det er en god del usikkerhet om hvordan man skal gå videre for å få fram resultater, og hvordan man skal forholde seg strategisk til utfordringene man står overfor.

Allerede høsten 2001 var det kontakt mellom VS2010 og Tretorget knyttet til utformingen av en Innlandsmodul og en hovedprosjektsøknad innenfor VS2010. Sommeren 2002 etableres modulen og VS2010 kommer inn som observatør på styremøter og begynner sin følgeforskning av TT.

Samtidig høsten 2002 starter forprosjektet for Trepiloten opp. Forprosjektet var et resultat av en forstudie som ble gjennomført våren 2002. VS2010/Østlandsforskning/Morten Ørbeck deltok i dette arbeidet sammen med representanter fra SND, Treprogrammet, SIVA, Silvinova, Hedmark Fylkeskommune, BI, TreTorget og trebedriftene i Glåmdalen.

BI som tidligere hadde gjort en innovasjonsstudie av treindustrien i Norge, ble kontaktet for å utføre dokumentasjonsstudien, en klyngestudie av den tremekaniske industrien i Glåmdalen. Østlandsforskning, som er en av partnerne i VS2010 Innlandet ble med på klyngestudien. Det er SND Hedmark som er eier av prosjektet. Målet var å få laget en søknad til hovedprosjekt under det nye ARENA-programmet i SND. Det ble også et spørsmål om hvor prosjektleder for forstudien fysisk skulle plasseres, alternativene var SND eller TT. Det endte med TT. Forprosjektet hadde en egen prosjektstyringsgruppe. (Se annek 2 for sammensetting.)

Argumentasjonen ble igjen at det er begrensede ressurser i regionen og at formålet med Trepiloten er så å si identisk med TTs. Det ble derfor enighet om å konsentrere ressursene på TT i denne fasen for å bistå ferdigstillingen av klyngestudien, og å bidra til at denne ble diskutert i det regionale næringslivet og at strategiene for TT framover kunne bygge på dokumentasjonen fra klyngeanalysen. Det ble ansatt en prosjektleder, Knut Barth, som ble prosjektansatt i SND, men fikk sitt arbeidssted på TT. Trepiloten ble en viktig oppgave for Tretorget. Når hovedprosjektet ble innvilget noen måneder senere ble det bestemt at TT skulle være prosjektansvarlig, og at prosjektleder skulle ansettes i Tretorget. Det ble også bestemt at Tretorget styre også skulle fungere som Trepilotens styringsgruppe. Det er på dette tidspunkt at SND kommer inn som observatør i Tretorget styre for å kunne følge Trepiloten.

2.4 2003 - første regulære året for TT, 2004 videre konsolidering

Arbeidet med forprosjektet til ARENA-programmet ble hovedaktivitet i TT våren 2003. Barth gjennomførte bedriftsbesøk hos, og intervjuer med, totalt 71 trebedrifter i Glåmdalsregionen. Hos de 9 største var også VS2010 samt Tretorget leder med på

intervjuene som både var mer omfattende og mer fokusert mot bedriftenes utfordringer og behov med hensyn til tiltak som Tretorget og/eller VS2010 kunne bistå med. Dessverre flyttet Barth ut av området til annen jobb når klyngestudien og forprosjektet var over sommeren 2003, og søknaden sendt om hovedprosjekt. Det ble en manglende kontinuitet i arbeidet, mens man venter på at hovedprosjektet kommer i gang. På høsten 2003 ble det klart at ARENA-programmet godkjente hovedprosjektet og at det settes i gang rekruttering av prosjektleder. Nærmere jul 2003 ansettes Guri Kvesetberget Hagen som prosjektleder

På mange måter er det først i 2003 at TT får sin endelige form, gjennom en ny daglig leder, aktivitetene er plassert i samme bygg, forprosjektet på Trepiloten blir avrapport, og hovedprosjektet innvilget, og det har dannet seg en kjerne av faste medarbeidere. I desember 2003 er det første året som fungerende nettverksbygger og koblingsagent er tilbakelagt. Dette viser hvor ny TT fortsatt er, og også hvor sårbart det er på mange måter. Samtidig har man fått på plass en aktør som mange både i virkemiddelapparatet og det offentlige har ønsket en god stund.

Men i hvilken grad har bedriftene selv gitt uttrykk for at det er et slikt behov? Her er klyngeanalysen uklar, og gir ikke så mange pekepinner (Vikesland et.al. 2004). Klyngeanalysen peker på en rekke mangelfaktorer ved trenæringa i Glåmdalen. Når det kommer til tiltak svarer bedriftene overvegende positivt til fellesskapende tiltak og nettverking. Men det betyr ikke at de nødvendigvis stiller opp når trepiloten arrangerer sammenkomster. Hva som er ideelt interessant stemmer ikke nødvendigvis overens med hva som prioriteres og oppleves som relevant i en travel hverdag, og hvor det jo også finnes en rekke bransjespesifikke informasjonsopplegg. Her ligger den største utfordringen for TTs videre arbeid.

Det skal siden vise seg at det er vanskelig å få en klar utforming av hovedprosjektet på Trepiloten. Bedriftene følger ikke opp sine ønsker om møteplasser. Det er til dels god oppslutning om en del av arrangementene som Trepiloten arrangerer, men få bedrifter møter opp. Andre arrangement må avlyses pga. av liten interesse.

På slutten av 2004 blir det klart at daglig leder i TT også går inn i rollen som leder for ARENA-prosjektet Trepiloten. TT og ARENA prosjektet blir enda tettere knyttet sammen.

Samtidig blir prosjektet Innlandet 2010 opprettet og ledet av fylkesmann Sigbjørn Johnsen⁶. Det er et flerdepartementalt initiativ fra regjeringens innovasjonsutvalg for å styrke nyskaping og innovasjon i utvalgte bransjer i Innlandet, og er en av flere regionale satsinger. I løpet av vinteren skal styringsgruppa avgjøre hvilke av de 14 arenaer som de skal gå videre med. Arenadriveren for Arenaen Skog og Tre blir daglig leder i TT.

Det har hele tiden vært en løpende diskusjon om hvilke regionale dimensjoner som er viktige for TT. Selv om forankringen er i Kirkenær og Glåmdalen, er det enighet i styret om at TT har som mål å betjene Innlandet og på sikt også andre deler av landet. Det er også enighet om at det fruktbart med et grenseoverskridende samarbeid med treindustrien i Sverige.

Det har hele tiden ligget en nordisk dimensjon under diskusjonen om nyskapingssenter for treindustrien. Dette ble konkretisert i 2002 da kontaktutvalget for skogbruket tok initiativ til en grenseregional næringskonferanse. Den første konferansen ble avholdt våren 2002, med støtte fra omstillingsprogrammet Glad i Glåmdalen, mens den andre

⁶ Se <http://www.innlandet2010.no>.

konferansen ble holdt i 2003, og finansiert over Interreg IIIA programmet. Dette gjorde at det ble etablert et samarbeid mellom Tretorget og Torsby Utveckling AB (TUAB), og disse to partnerne senere i 2004 overtok prosjektansvaret for Interreg-prosjektet *Over Tregrensen*. I presentasjonen heter det at "Prosjektet skal bidra til at bedriftenes lønnsomhet skal økes gjennom kompetanseoppbygging på utvalgte områder. Det vesentlige innhold i prosjektet vil dreie seg om å initiere og iverksette konkrete samarbeid mellom norske og svenske bedrifter i bransjen." (Se Annex 3.)

Tretorget er også en del av en nordisk satsning i regi av VS2010, hvor det arbeides med kunnskapsutveksling og samarbeid mellom Paper Province/Graphic Valley i Värmland, og TT og andre bransjer som VS 2010 arbeider med i Innlandet.

I 2004 har også TT inngått partnerskapsavtale med FMLA Hedmark, Hedmark Fylkeskommune, og Innovasjon Norge om å være utviklingsaktør inn mot trenæringa i fylket.

FMLA, Fylkesmannen i Hedmark, har i løpet av de siste to årene gjennomført et omfattende strategiarbeid om *Økt bruk av trevirke i Hedmark*, hvor både biobrensel, industriell videreforedling, og håndverkstradisjoner blir behandlet (HFK, 2003, 2004). I følge hjemmesida til HFK heter det at: "Strategiplanen har følgende hovedmål:

- Øke verdiskapingen fra skogbruket og skogbaserte næringer i Hedmark.
- Skogsektoren skal bidra til å løse viktige samfunnsoppgaver på miljøområdet.

Strategiplanen ble vedtatt av Fylkeslandbruksstyret i Hedmark 6 februar 2004 og av Enhetsrådet i Hedmark 1 mars 2004." (Se vedlegg 4.)

I desember 2003 ga styret Tretorget et mandat om å få fram best mulig ordning for næringa for innføring av kompensasjonsmidler for bortfall av differensiert arbeidsgiveravgift. Dette arbeidet startet tidlig i 2004, mens Tretorget tok et spesielt ansvar for Solør-bedriftene, ble også bedrifter fra Eidskog og Odalen invitert med. Det ble lagt fram et felles forslag både for et bransjeprogram, og for et regionalt program i Solør-kommunene i april 2004. Dette ble forankret i operatørnettverket i GG, hvor Odalen og Eidskog næringshager ble operatører i sine regionale områder.

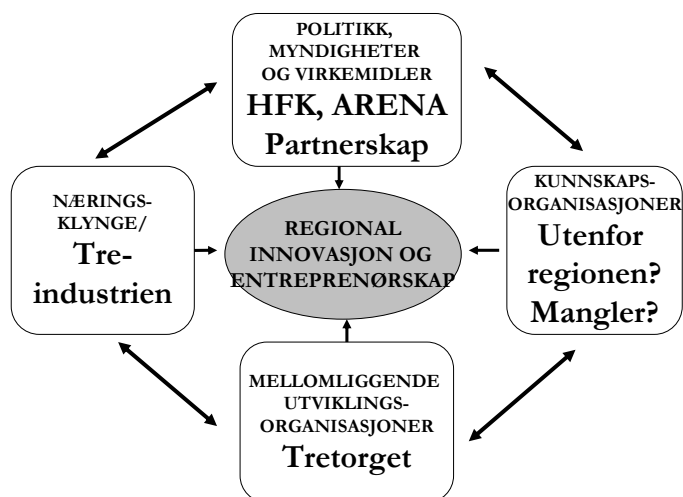
TT har hatt sin kjerneaktivitet hittil i Glåmdalen. Det største treindustrielle miljøet i fylket, Moelven Industrier, har ikke deltatt på eiersida. Moelven Industrier har nå finske eiere, forruten regionale skogeierforeninger, og det har vært en del usikkerhet hos mange aktører i næringa om hvor aktive Moelven vil være i et regionalt innovasjonsmiljø mot trenæringa. Moelven er den eneste av bedriftene som har en omfattende FoU aktivitet, bedriften har også en egen opplæringsprogram; Moelven Byggscole, og egne lederopplæringsprogram. Moelven er derfor en viktig partner for TT.

Dette er blitt enda tydeligere de siste månedene hvor Moelven ønsker å samarbeide med myndighetene om et treeteknisk/industriell industriinkubator rettet mot trenæringa. Det er nedsatt en arbeidsgruppe med representanter fra Moelven, TT, TreFokus og Innovasjon Norge, som skal rapportere i 2005. At dette skjer samtidig som Innlandet 2010 skal arbeide fram forslag til innovasjonsretta tiltak mot trenæringa skaper muligheter og utfordringer for TT.

De eierne som satt i Eiendomsselskapet GTE og som også gikk inn på eiersida i Tretorget, ser ikke ut til å være aktive i styreverv. Derimot er viktige bedrifter som Moelven Industrier, Forrestia og Nordan representert i styret. Hvis man derfor ser både på eiersida og styrerepresentasjon under ett dekker Tretorget et bredt spekter av trenæringa.

3 Tresektorens utfordringer og kunnskapssystemer

Hvis vi går tilbake til modellen for et regionalt innovasjonssystem, som omfatter en Fire-Helix (4 aktørs) modell:



Tretorget passer godt inn i rollen som mellomliggende utviklingsorganisasjon. Hvor vellykket TT blir, er også avhengig av hvordan de andre aktørene i Fire-Helix modellen opptrer. utfordringene er mange i forholdet til alle de tre andre aktørene:

- Treindustrien viser liten egeninteresse for nettverk for nyskaping, det betyr at det vil bli tungt å drive prosesser. Dette har TT opplevd, og det er ingen enkle svar på dette.
- Kunnskapsaktørene mangler på mange måter i regionen. De sterke kunnskapsmiljøene ligger utenfor regionen og er i stor grad nasjonale institusjoner, slik som Landbrukshøgskolen, Byggskolene eller NTNU/Treteknisk senter.
- Det offentlige virkemiddelapparatet har inntil nylig ikke utviklet strategier for hvordan de skal støtte utviklingen av sektoren.

Dette tilsier at:

- Det er behov for mer kunnskap
- Det er behov for mekanismer som får bedriftene lettere i tale/kommunikasjon og tillitt/grenseorganisasjoner
- Det er behov for viktige foregangsbedrifter, og personer som fungerer som pådrivere.

Tretorget er en organisasjon av typen ”en annen innovasjonsaktør”, det er en grenseorganisasjon, en koblingsagent. TT inngår i et mangelfullt regionalt innovasjonssystem, hvor nyskapning og initiativ står svakt innenfor alle partnerne i en Fire-Helix modell, både i det offentlige tiltaksapparatet, kunnskapsmiljøene, bedriftene og i TT. Vurderingen av hvor effektiv og vellykket TT er vil dermed ikke bare avhenge av hva TT gjør, men vel så mye av hvordan de andre partnerne i det regionale innovasjonssystemet handler.

Regionale aktører hadde arbeidet lenge med en ide om et samlende nyskapningsmiljø innfor treindustrien. I og med Omstillingsprogrammet Gla i Glåmdalen ble etablert, var det tidlig klart at et av målene ville være å etablere en eller annen form for tresenter i regionen.

Organisasjonsformen og funksjonene for TT ble til i en vekselvirkning mellom regionale interessenter og ildsjeler og viktige enkeltpersoner som kom utenfra regionen. Tre forhold ser ut til å være særlig viktig:

- Omstillingsprogrammet: Glad i Glåmdalen. Dette var viktig for å skape et organisatorisk og økonomisk grunnlag for en innsats over lengre tid. Utvikling av et operatørnettverk har tilført nødvendig kompetanse for å drive nyskappingsarbeid, og utvikle seg til å bli fellesgodeprodusenter.
- Lokale forhold: Lokalene til den gamle tretekniske videregående linja som ble stående tomme, samt nettverket av lokalt forankrede organisasjoner, og enkeltpersoner. Dette var klart det viktigste.
- Aktører utenfra. Disse var ikke uvesentlige når det kom til å krystallisere ut konkrete aktiviteter å konsentrere seg om i en avgjørende periode.

Disse tre forholdene har vært nært vevd inn i hverandre, ja faktisk så nært at det blir en sammenhengende innvevd historie, som nok oppleves og sees på som ulik fra de ulike aktørenes ståsted. Det er viktig her å huske på at det hadde vært arbeidet i lang tid med ideer om et treteknisk senter, og det hadde vært fremmet en rekke ideer om hva som kunne gjøres for å styrke den trebearbeidende industrien i regionen. Det hadde imidlertid vært vanskelig å enes om realistiske og bærekraftige ideer som det kunne være nok enighet til at de kunne settes ut i livet. Det har også vært et problem at industrien har vært så lite tydelige på sine behov, og at det har manglet pådrivere med en basis i industrien.

Det at TT ble opprettet, at det nå har eksistert siden 2001, og at det stadig har utvidet sitt virkeområde, og blitt partner i nye prosjekter og programmer er dermed et stort framskritt. Samtidig har arbeidet gjennom TT selv bekreftet hvor vanskelig det er å arbeide med nyskapning i treindustrien i regionen. Det er stor generell enighet om at det er viktig med kompetanse, samarbeid og å ta vare på nye produktideer. Men hvilke konkrete tiltak som oppleves som relevante og nyttige for industrien er det fortsatt stor usikkerhet omkring.

På mange måter er TTs arbeid fortsatt preget av den samme todelingen av problem-defineringen og løsningsforslagene som ble framhevet allerede i GGs arbeid, og i SINTEFs rapport fra 1997 (SINTEF 1997) og SNFs rapport fra 2001 om omstilling i

Glåmdalen (Jakobsen et.al. 2001). SNFs rapport legger vekt på at bakgrunnen for statlige midler til omstillingsprogram var å sikre nye arbeidsplasser i en periode med utflytting av bedrifter, problemer i gammel industri, og utflytting. Problemdefinisjonen var at det var for liten innovasjon og nyskaping i regionen. Utdanning og kunnskapsnivået var lavt, og det var få kunnskapsinstitusjoner som kunne være partnere i en regional utvikling.

I Glåmdalen var det hele tiden en spenning i løsningsforslagene mellom tiltak for å styrke kunnskapsinfrastrukturen, gjennom institusjonell styrking, dvs. satse på høyskoler, og opplæringstilbud; og direkte bedriftsretta tiltak for å sikre flere arbeidsplasser.

TT og deres prosjekter legger seg for så vidt midt i mellom denne opprinnelige todelingen. TT har ikke midler eller mandat til å gå direkte inn i bedrifter for å sikre økt sysselsetting. Det er gjennom å sikre en bedriftsnær infrastruktur rettet mot nyskaping og nye produkter at TT har funnet sitt funksjonsområde.

De viktigste samarbeidspartnere for TT er bedriftene. Dette har TT vist at de er klar over undervegs, og har for eksempel økt andelen bedriftsrepresentanter i styret. Bare ved at bedriftene blir mer aktive partnere i det regionale nyskappingsarbeidet kan TT lykkes med sitt mandat.

For at bedriftene skal bli aktive samarbeidspartnere er det ofte behov for ekstra midler til bedriftsretta tiltak. Både ARENA programmet (Trepiloten) og VS2010 er nettverksbyggende tiltak. For bedrifter med knappe driftsmarginer er det behov for å se at de nettverkene man kan gå inn i kan utløse andre midler som bedriften kan benytte for å videreutvikle nyskappingsideer og prosesser som kan arbeides fram i nettverk. Regionale såkornfond med risikokapital for finansiering av nyskaping og innovasjon kan være viktige bidrag.

For nettverksaktører er det ofte lettere å arbeide i nær tilknytning til det offentlige eller til kunnskapsmiljøer, enn direkte med bedriftene. Det har ikke ensidig vært tilfelle med TT. Kunnskapsmiljøene knyttet til treindustrien er i stor grad nasjonale og ikke regionale miljøer. Den regionale dimensjonen blir derfor viktig her. Hvor går grensene for det relevante kunnskapssystemet? Man kan snakke om tre nivåer:

- Høyskoler og forskningsparker i Glåmdalen og Innlandet. Disse har i liten grad vært rettet mot treindustrien.
- Det nasjonale treindustri retta miljøet, her har det vært kontakt mot både Skogforsk/NLH, Byggskolen, Norsk Treteknisk Institutt osv.
- Det grenseregionale kunnskapssystemet.
- Det internasjonale /nordiske trefaglige miljøet. Er den geografiske avstanden for stor til at trefaglige/designfaglige miljøer i Finland kan være aktuelle partnere?

Avslutningsvis må det kunne konkluderes med at Tretorget står overfor store utfordringer når de "har påtatt seg oppgaven" med å utvikle både innovasjonssystemet og innovasjonsaktiviteten i et regionalt næringsmiljø som i følge Ørbeck (2004) og Vikesland et al (2003) mangler mange av de faktorer som kjennetegner velfungerende klynger, både mht. vekstambisjoner, FoU- og innovasjonsaktivitet, kompetanseheving, samhandling og mobilitet; og hvor det er store avstander og ulik "regional orientering" mellom bedriftene og betydelig innslag av filialer med begrenset lokalt handlingsrom.

Videre mangler regionen egne utdannings- og FoU-institusjoner og har et lite utviklet underleverandørsystem⁷.

Med dette som utgangspunktet kan det imidlertid også hevdes at Tretorget så langt har maktet å utrette mye. I det noe dystre bakteppet ligger også mye av Tretorgetts berettigelse og oppmerksomhet fra regionale myndigheter og andre.

Det er imidlertid viktig at Tretorget har påtatt seg mange roller, og må være seg bevisst mulige rollekonflikter, som både virkemiddelapparatets forlengede arm, bedriftenes felles arena, konsulent, fellesgodeprodusent, næringspolitisk talerør, regionpolitisk talerør osv.

Samtidig kan det være nyttig å ha en løpende diskusjon rundt hvem og hva Tretorget egentlig er til for og at dette gjenspeiles både i styrerepresentasjon og aktiviteter. Slike målgrupper og behov kan være:

- Effektivisering/kostnadsminimering hos de store/etablerte
- Nyskaping/knoppskyting hos de store/etablerte
- Nyetablering/gründere/entreprenørskap
- Regionens utvikling og behov som sådan (innbyggere, kommune, banker og lignende)
- Virkemiddelapparatets behov for lokal samordning, lavere transaksjonskostnader, brukertilnærming osv.
- FOU-miljøenes behov for å prøve ut/kommersialisere resultater og for praktisk input til egen FoU
- Utvikling av selve innovasjonssystemet gjennom
 - Bedre samhandling mellom bedriftene (nettverk, møteplasser, mobilitet, erfarings-/ideutveksling)
 - Bedre samhandling mellom bedrifter, kunnskapsprodusenter og virkemiddelapparat (triple helix, regional utviklingskoalisjon, clustre mv.)

Så langt har Tretorget arbeidet mye å få på plass en finansieringsplattform for sin virksomhet. Dette har vært relativt vellykket og Tretorget har på mange måter fått rollen som virkemiddelapparatets ”forlengede arm” inn i treindustrien i Glåmdalen og bedriftenes ”ene dør” til de ulike deler av virkemiddelapparatet. Denne rollen er på flere områder utvidet til også øvrige deler av Hedmark og Innlandet. Samtidig er det en fare for at virkemiddelapparatets krav til prosjektorganisering og -finansiering kan trekke på urimelig mye av Tretorgetts ressurser (det blir ikke mye nyskaping hvis man må bruke ett årsverk for å skaffe finansiering til ett årsverk). Slike krav kan gi feil fokus på Tretorgetts virksomhet (bidra til ”rent seeking”, dvs. prioritering av tiltak som gir best uttelling i virkemiddelapparatet uavhengig av om de er behovs-/markedsrettede). Dette kan på sikt begrense Tretorgetts muligheter til å tilby en ”en fri fellesressurs” som kan gripe fatt i og

⁷ Ørbeck (2004) og Vikesland et. al. (2003) påpekte imidlertid også at de fleste bedriftene og deres eiere anser Glåmdalsregionen som en velegnet (noen sågar optimal) lokalisering av treindustriell virksomhet i Norge. Det begrunnes med god tilgang på råstoff med høy kvalitet, godt rekrutteringsgrunnlag, akseptabel infrastruktur og akseptable avstander til viktige markeder i inn- og utland. Mye kapital er da også investert i treindustrien i Glåmdalsregionen de senere år. I tiltaksanalysen i Ørbeck (2004) og Vikesland et al (2003) konkluderes det også med at det finnes markeds- og utviklingsmuligheter for norsk trelast- og trevareindustri og at det er forhold ved Glåmdalsregionen og treindustrien der som kan tilsi en satsing for å realisere dette potensialet hvor også det offentlige bidrar.

teste ideer til gode utviklingstiltak i og mellom bedriftene. Også det forhold at Tretorget påtar seg rene konsulentoppdrag for enkeltbedrifter kan være problematisk å kombinere med rollen som åpen og tilgjengelig fellesgodeprodusent for alle, men har samtidig fordeler mht. finansiell "buffer" og de ansattes realkompetanse/"virkelighetskontakt".

Den største utfordringen fremover bør være å komme i bedre inngrep med trebedriftene i regionen for i større grad å kunne bistå bedriftene i arbeidet med å bedre nyskapingen og samhandlingen. En måte kan for eksempel være å rette inkubatortilbudet klarere mot å ivareta "spinoffs"/intraprenørskap i eksisterende foretak. At man ikke har lykkes like bra med bedriftsforankringen skyldes både behovet for i en periode å rette fokus mot virkemiddelapparat og finansieringen, men noe av ansvaret ligger også på bedriftene.

Når det gjelder styrets sammensetning og arbeidsmåte har vi fra VS2010 påpekt at det her ligger et uutnyttet potensial. Slik styrets har vært sammensatt det siste året med medlemmer og observatører fra både industrien (de tre største trebedriftene i regionen), virkemiddelapparatet (Innovasjon Norge, SIVA, Hedmark fylkeskommune og fylkesskogsjefen i Hedmark) og VS2010-forskere er alle hovedelementer i Tripple-helix-modellen representert og styret burde ha forutsetninger for å kunne fungere som en regional utviklingskoalisjon. Dette potensialet er bare i begrenset grad utnyttet. Mye av styrets møtetid og fokus har vært knyttet til bedriftsøkonomiske sider ved selve driften av Tretorget AS. Styret har i mindre grad fungert som diskusjonsfora og premissleverandør for det mer visjonære og strategiske arbeid innenfor Trepiloten (TTs styre er også styringsgruppe for ARENA-programmet) og Tretorget's øvrige virksomhet. Det er også viktig at styrets bedriftsrepresentanter bidrar til å selge/markedsføre/bruke Tretorget's "tilbud" samt å "styre" Tretorget's virksomhet inn imot enkeltbedriftenes utfordringer og behov. Også her har det imidlertid vært en utvikling ved at bedriftsrepresentasjonen i styret har vært viktig for å få i gang Trainee-ordningen og som "fadder" for arbeidet med å etablere et bedriftsnettverk (Forestia).

Referanser

- Havnes, P.-A. (2003), *Ni norske inkubatorer. Midtveisgjennomgang av første pulje i SIVAs program*. Agderforskning, FoU-rapport nr. 6/2003.
- Jakobsen, S.E. et.al. (2001), *Næringsutvikling, stedsutvikling og omstilling. Underveisevaluering av den statlige støttede omstillingsinnsatsen i Vaksdal, Bremanger, Odda, Dalane (med Sokndal), og Glåmdal*. SNF Rapport 40/01.
- Johnstad, T. (Red.), (2004), *Klynger, nettverk og verdiskaping i Innlandet* (NIBR-rapport 2004:8).
- Leirvik, B. (2004), *Studietrappa. Nettverkssamarbeid om kompetanseutvikling*. VS2010, ØF-Rapport nr. 1/2004
- Malmberg, A. (2001), *The Cluster Approach to Regional Growth Studies and Policies – Potential and Limitations*”. Paper to the NFR/REGUT Seminar “Cluster theory – an adequate approach in studying regional industrial development?”, Molde 22. October 2001.
- Maximite (2003), *Regional næringspolitikk I Glåmdalsregionen. Samordning av virksomhetene til sentrale utviklingsaktører i regionen*. Rapport levert til Glåmdal regionråd. Mars 2003.
- Onsager, K. and B. Aasen (2003), The case of “Rogaland regional food cluster”, http://www.keg.lu.se/forska/projekt/nordic_case_5.pdf
- SINTEF (1997), *Konsekvensanalyse Glåmdalsregionen*. Trondheim, april.
- Vikesland, M., T. Dirdal og M. Ørbeck (2004), *Skog- og trenæringen i Glåmdalen – en analyse av status og utfordringer for nærmiljøet i regionen*. Handelshøyskolen BI, Senter for verdiskaping.
- Ørbeck, M. S.E. Hagen og K. Lein (1998), *Skogbaserte næringers regionale struktur, betydning og utvikling*. ØF-Rapport nr. 20/1998.
- Ørbeck, M. (2004), Treklynga i Glåmdalen og Innlandet. Kap. 4 i T. Johnstad (red.) 2004, pp. 133-169.

Vedlegg 1

Tretorget's ulike aktiviteter i dag

Hva er Tretorget?

Tretorget AS har som visjon å være "miljøet for kommersiell nyskaping innen trenæringen". Med basis i trenæringen i Glåmdalsregionen skal Tretorget bidra til mer nyskaping.

Ta kontakt dersom du har tanker om ny trebasert næringsvirksomhet og/eller har forslag til nye eller forbedrede treprodukter eller produksjonsprosesser. Tretorget holder til i lokaler på industriområdet på Kirkenær i Grue kommune (besøksadresse: Bruksveien).

Flere trebaserte virksomheter er allerede på plass, men vi har fortsatt rom til noen til – både produksjons- og kontorlokaler.

Hva gjør vi?

Nettverksdriver: Tretorget vil være driveren i treklyngen i Innlandet med fokus på innovasjon og knoppskyting. Denne rollen søker vi blant annet å fylle gjennom prosjekter som:

Trepiloten: Skog- og trenæringen har stor betydning i Innlandet. Vi har mange dyktige foretak, men generelt lav takt i vekst og nyskaping. I dette prosjektet ønsker vi å bidra til å endre dette gjennom å øke samspillet mellom aktørene i bransjen og å forsterke kontakthorizonten mot ulike kompetansemiljø. Prosjektet er en del av Innovasjon Norge sitt Arena-program som skal iverksette klyngefremmende tiltak som bidrar til mer nyskaping.

Bygg Din Framtid: Prosjektet gjennomføres av Norges Byggscole i samarbeid med Tretorget og Aetat i Glåmdal. Målet for prosjektet er gjennom veiledning, opplevelser og egenaktivitet å forberede arbeidssøkende og egenaktiver i arbeidslivet og/eller videreutdanning. Deltakerne gjennomgår en treningsperiode på til sammen 15 uker – bestående av 3 ukers introperiode på

Tretorget, etterfulgt av utplassering i bedrifter i Glåmdalsregionen.

Ved Tregrensen: Sammen med Torsby Utveckling AB vil vi bidra til økt lønnsomhet i skog- og trebransjen ved å styrke det svensk-norske samarbeidet. Næringskonferansen Tre utan grenser har vært en del av Interreg IIIA prosjektet Ved Tregrensen som ble avsluttet i desember 2004. Vi arbeider nå med å finne en ny plattform for å videreføre en bransjesatsing, samtidig som vi blant annet deltar i Interreg IIIA prosjektet **KNIS** (Kunnskapsintensiv Nærings-utvikling i Indre Skandinavia).

Trekrutt: Trebransjen ønsker å styrke sitt image og framstå som mer attraktive som framtidig arbeidsgiver. Prosjektet har prøvd ut tiltak som øker interessen for bransjen blant barn og unge. Dette er gjort sammen med lokale og nasjonale aktører som Byggscoolen, Det norske Skogselskap, Lære med skogen og Tresenter Øst. Bransjen drøfter nå hvordan erfaringene skal videreføres i 2005.

Etableringsbistand: Vår inkubator er et tilbud til nyskapende forretningsideer/ nye foretak med stor vekstmulighet. Tretorget Inkubator er en del av Hedmark Inkubator sammen med Kunnskapsparken Hedmark og Kongsvinger Kunnskapspark. Sammen med Etablererskolen og operatørnettverket i Glåmdal kan vi også gi etablererstøtte på andre måter.

Tretorget Næringspark: Tretorget driver med utleie og drift av eiendommen vi holder til i. Vi tilbyr et attraktivt sted å arbeide og et funksjonelt møtested med tjenester som letter drift og nyskaping. Vi tilbyr kontor- og produksjonslokaler med merkantile tjenester, felles kontormaskiner, tilgang til møterom mv.

Nyheter: Tretorget er i stadig utvikling. Se våre hjemmesider www.tretorget.no for mer og oppdatert informasjon.

Hvem er vi?

Ola Rostad

Daglig leder
PL Trepiloten ut 2005
direkte: 62 94 69 12
mobil: 91 15 36 36
ola@tretorget.no

Ellinor Bjerke

Prosjektmedarbeider
(permisjon 21.3.05-19.3.06)
direkte: 62 94 69 10
mobil: 41 22 09 48
ellinor@tretorget.no

Kai Roger Berget

Bygg Din Framtid
direkte: 62 94 69 15
mobil: 97 73 28 83
kai-roger@tretorget.no

Guri Kvesetberget

Prosjektleder Trepiloten
(permisjon 1.2-31.12.05)
direkte: 62 94 69 14
mobil: 99 59 49 66
guri@tretorget.no

Vedlegg 2

Styresammensetting i Tretorget

Styremedlemmer i Tretorget AS siden stiftelsen 23.04.2001

Stiftelsesdag			
23.04.2001	Dag Bredeesen Opset	Styreleder	Glåmdal Tresenter Eiendom AS
23.04.2001	Torbjørn Øveråsen	Styremedlem	Glåmdal Tresenter Eiendom AS
23.04.2001	Niels-F. Rolsdorph	Styremedlem	Glåmdal Tresenter Eiendom AS
23.04.2001	Ivar Lingaas	Styremedlem	Glåmdal Tresenter Eiendom AS
23.04.2001	Asbjørn Holmen	Styremedlem	Glåmdal Tresenter Eiendom AS
23.04.2001	Bjørn Brattli	Varamedlem	Glåmdal Tresenter Eiendom AS
23.04.2001	Tom Sjaatil	Varamedlem	Glåmdal Tresenter Eiendom AS
Ekstraordinær generalforsamling			
03.01.2002	Gunnar Gundersen	Styreleder	Skogeier, selvstendig konsulent
03.01.2002	Asbjørn Holmen	Styremedlem	Glåmdal Tresenter Eiendom AS
03.01.2002	Olav Balsnes	Styremedlem	SIVA
03.01.2002	Ulf Ertsas	Styremedlem	H-Profil AS
Generalforsamling			
03.06.2002	Ola Rostad	Styreleder	Øst-Norges Tømmermåling
03.06.2002	Gunnar Gundersen	Styremedlem	Skogeier, selvstendig konsulent
03.06.2002	Liv Marit Strupstad	Styremedlem	Fylkesskogsjef i Hedmark
03.06.2002	Lars Telle	Styremedlem	NorDan
03.06.2002	Olav Balsnes	Styremedlem	SIVA
03.06.2002	Asbjørn Holmen	Styremedlem	Glåmdal Tresenter Eiendom AS
Styret ble valgt 3/6-02, og konstituerte seg selv 17/6-02.			
01.12.2002	Gunnar Gundersen	Styreleder	Skogeier, selvstendig konsulent
Ble gjeninnvalgt styreleder da Ola Rostad gikk inn som ny daglig leder i Tretorget AS.			
Generalforsamling			
16.06.2003	Gunnar Gundersen	Styreleder	Skogeier, selvstendig konsulent
16.06.2003	Marianne Brøttem	Styremedlem	SIVA
16.06.2003	Knut Risdal	Styremedlem	Forestia AS
16.06.2003	Hans Jørgen Sundby	Styremedlem	Moelven Våler AS
16.06.2003	Liv Marit Strupstad	Styremedlem	Fylkesskogsjef i Hedmark
16.06.2003	Lars Telle	Styremedlem	NorDan
Generalforsamling			
11.06.2004	Gjenvalg på hele styret.		
02.09.2004	Hilde K. Westgaard Horge	Styremedlem	SIVA
Kom inn som SIVA's representant da Marianne Brøttem gikk ut.			

Vedlegg 3

INTERREG IIIA Ved Tregrensen

Tre er et materiale for framtida. Bruk av tre har lange tradisjoner, det er miljøvennlig, tre har et stort bruksområde og er av stor økonomisk betydning for vår region. Prosjektet Ved tregrensen arbeider for økt bruk av tre, forbedring av trebaserte produkter og bedret produktivitet og lønnsomhet i bransjen.

Prosjektet er en bransjesatsning for skog- og tre-sektoren. Satsningen gjelder området Indre Skandinavia som omfatter grensestrøkene i Østfold og Akershus, hele Hedmark og Lillehammer og Gjøvik i Oppland. På svensk side omfatter prosjektet Värmland og to kommuner i Dalarna. Prosjektet inngår i INTERREG IIIA.

Prosjektet skal bidra til at bedriftenes lønnsomhet skal økes gjennom kompetanseoppbygging på utvalgte områder. Det vesentlige innhold i prosjektet vil dreie seg om å initiere og iverksette konkrete samarbeid mellom norske og svenske bedrifter i bransjen.

For å få til dette, vil en også vektlegge å utvikle felles møteplasser og informasjonskanaler på tvers av grensen. Fra 2004 inngår derfor næringskonferansen Tre utan grenser i prosjektet. Prosjektet har etablert egne nyhetsbrev som blir distribuert til aktørene i bransjen. Nyheter legges ellers ut på våre hjemmesider og hos www.skogsnorge.no og www.treportalen.no.

Prosjektet eies nå av Torsby kommun og TreTorget AS og drives av Torsby Utveckling AB (TUAB) og TreTorget. Tidligere har prosjektet blitt drevet av Silvinova AS og Etableringsregion Karlstad.

Skal vi lykkes med prosjektets målsettinger trenger vi å få inn forslag fra bransjen. Har du ideer til utviklingsprosjekter eller ønsker mer informasjon, ta kontakt med:

TRETORGET AS Ola Rostad, tel. +47 6294 6912 , Ellior Bjerke, tel. +47 6294 6910
TORSBY UTVECKLING AB Hans Nilsson, tel. + 46 0560-160 12, Anna Öhgren, tel. + 46 0560-160 18

Prosjektet er finansiert av Hedmark, Akershus og Østfold fylkeskommuner, Värmlands län og EU-midler.

Vedlegg 4

Skog- og trefylket Hedmark - strategi for en aktiv og bærekraftig bruk av skogressursene

(20.03.2004)

Arbeidet ble vedtatt startet opp av Fylkeslandbruksstyret i Hedmark og har vært ledet av Fylkesmannen. Rapporten bygger på arbeid i ei faggruppe oppnevnt av Fylkesmannen og på 4 fagrapporter som er utarbeidet av egne arbeidsgrupper.

Formålet med arbeidet har vært å identifisere og synliggjøre viktige utfordringer som skognæringa i Hedmark står overfor og foreslå strategier og tiltak for å møte disse. Arbeidet har tatt utgangspunkt i følgende utfordringsområder:

- Ressursanalyse og framtidig skogbehandling
- Framtidige transportløsninger for skogbruket
- Mulighetene for å øke bruken av tre i Hedmark

Strategiplanen har følgende hovedmål:

- Øke verdiskapingen fra skogbruket og skogbaserte næringer i Hedmark.
- Skogsektoren skal bidra til å løse viktige samfunnsoppgaver på miljøområdet.

Strategiplanen ble vedtatt av Fylkeslandbruksstyret i Hedmark 6 februar 2004 og av Enhetsrådet i Hedmark 1 mars 2004.

Under finner du de fire fagrapportene og sluttrapporten. Rapportene er i PDF-format:

[Rapport 05/03](#), Forvaltning av skogressursene i Hedmark

[Rapport 06/03](#), Økt bruk av trevirke i Hedmark, del 1

[Rapport 07/03](#), Økt bruk av trevirke i Hedmark, del 2

[Rapport 08/03](#), Framtidige transportløsninger for skogbruket i Hedmark

[Rapport 02/04](#), Sluttrapport

Kontaktpersoner

[Liv-Marit Strupstad](#), 62 55 12 10

[Magne Sandrøen](#), 62 47 14 40

http://www.fylkesmannen.no/fmt_liste_kort.asp?tgid=5374&gid=5383&amid=105534&g5375=x&g5374=x&